

ใบความรู้ที่ ๙ เรื่อง พระราชหัตถเลขาพระราชสมบัติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประชาธิปไตยเริ่มที่เรา
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง พระราชหัตถเลขาพระราชสมบัติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ระหว่างที่เสด็จพระราชดำเนินไปรักษาพระเนตรที่ประเทศอังกฤษ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหัตถเลขาพระราชสมบัติ ซึ่งทรงพระอักษรด้วยลายพระหัตถ์ของพระองค์ยาว ๖ หน้า ทรงเขียนออกมาจากความรู้สึกอันแท้จริงของพระองค์ พระราชทานมาจากบ้านโนล แครนลี ประเทศอังกฤษ นับว่าเป็นเอกสารสำคัญที่สุดชิ้นหนึ่งในประวัติศาสตร์ด้านการเมืองการปกครองของชาติไทย

ส่วนที่ ๑

“ข้าพเจ้าเห็นว่าคณะรัฐบาลและพวกพ้อง ใช้วิธีการปกครองซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในส่วนบุคคล และหลักความยุติธรรมตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้ผู้ใดคณะใดใช้วิธีการปกครองอย่างนั้นในนามของข้าพเจ้าต่อไปได้”

ส่วนที่ ๒

“ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้า ไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร

บัดนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า ความประสงค์ของข้าพเจ้าที่จะให้ราษฎรมีสิทธิออกเสียงในนโยบายของประเทศโดยแท้จริง ไม่เป็นผลสำเร็จ และเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นอันหมดหนทางที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือ หรือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอพระราชสมบัติและออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์แต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอสละสิทธิของข้าพเจ้าทั้งปวง ซึ่งเป็นของข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่ข้าพเจ้าสงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันเป็นของข้าพเจ้าแต่เดิมมา ก่อนที่ข้าพเจ้าได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์”

บทวิเคราะห์และข้อเท็จจริงจากเอกสาร

ส่วนที่ ๑ คือ การกล่าวถึงปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงประสบจากการดำเนินงานของรัฐบาล อาทิ ปัญหาที่รัฐบาลได้แต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ประเภทที่สอง แทนการเลือกตั้ง โดยไม่ได้นำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ให้ทรงพิจารณา ก่อนการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนต่อการออกพระราชบัญญัติจัดการป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ และการตั้งศาลพิเศษเพื่อตัดสินคดีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งการปราบปรามกบฏบวรเดช ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินคดีความกับคณะกบฏบวรเดช โดยไม่ได้ดำเนินการตามที่พระองค์ได้ทรงชี้แนะไว้ให้มีการอภัยโทษทั้งหมด เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อรัฐบาลขณะนั้นได้ใช้วิธีการปกครองไม่ตรงกับหลักการของพระองค์ และทรงเห็นว่า พระราชประสงค์ที่จะให้ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงไม่บรรลุผลสำเร็จ จึงทรงกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและเสียสละอย่างยิ่งด้วยการสละราชสมบัติ และทรงสละสิทธิที่จะตั้งผู้ครองราชสมบัติสืบต่อจากพระองค์ เพื่อเปิดทางให้ผู้ที่เหมาะสมกว่าเข้ามาทำหน้าที่แทนพระองค์สืบไป

บทเรียนที่ได้รับ

- จริยธรรมของผู้นำ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เลือยกฎติบบาทเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งยืดเยื้อหรือสร้างความเสียหายต่อประเทศชาติ
- ประชาธิปไตยที่แท้จริงคืออะไร ประชาธิปไตยไม่ใช่แค่มีรัฐธรรมนูญ แต่ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างแท้จริง
- การเมืองและความเห็นต่าง แม้จะเห็นต่างในแนวทางการปกครอง แต่สามารถเลือกทางออกอย่างมีอารยะ ไม่ใช่ความรุนแรง

แหล่งที่มา <https://parliamentmuseum.go.th/๒๕๖๔/arb๔-royal-writing.html>